nuotraukos tyrimų metu, taikant *Adobe Photoshop* programos filtrą *Bas relief* (metodika aprašyta G. Lock, *Using computers in archaeology*, London, 2003, p. 14–78) (69 pav.). Tyrimus šiame plote sunkino negiliai (60–70 cm gylyje) slūgsantis gruntinis vanduo.

Mažiau tamsus kultūrinis sluoksnis aptiktas ir teritorijoje tarp buvusiųjų bažnyčių pamatų ir buvusiųjų rūmų vietos. Šiame plote, šurfe 15 rasti keli šimtai vienetų koklių su Radvilų herbu – ereliu bei inicialais – fragmentų.

Ploniausias ir šviesiausias kultūrinis sluoksnis aptiktas piliavietės Š dalyje. Galima manyti, kad kai kuriose vietose tamsesnis paviršinis žemės sluoksnelis yra susiformavęs tik ariant žemę.

Archeologinius tyrimus Dubingių piliavietėje numatoma tęsti ir 2005 m.

CHURCH AT THE DUBINGIAI CASTLE SITE

In 2004 at the Dubingiai castle site investigation of the church location was continued, and test excavations throughout the entire castle site were performed. An area of 58 m^2 was investigated in total.

At the former Dubingiai church site 5 well-preserved inhumations were discovered; also the secondary burial of 8 Radvila family members primarily buried in the church and not less than 20 skeletons coming from destroyed graves were found. The burials dated to the first – second half of the 16th century. Among the Radvilas the sculls of Mikalojus Radvila the Black, his wife Elžbieta Szydłowiecka-Radvila and Jonas VI Radvila were identified.

PLUNGĖS BAŽNYČIA

Algirdas SKRUPSKELIS

2004 m. Plungės Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios (G 405K) šventoriuje, planuojamų takų įrengimo vietoje buvo atliekami žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Pirmosios žinios apie Plungėje stovėjusias bažnyčias yra iš 1570 m. – būtent tada paskirta fundacija Plungės bažnyčios statybai. Nustatyta, kad pirmoji katalikų bažnyčia Plungėje buvo jau 1617 m. Koks buvo jos likimas – nežinoma. Spėjama, kad ji galėjo stovėti iki XVIII a. pabaigos. Antroji medinė Plungės bažnyčia pastatyta 1797 m. suteikiant jai Šv. Jono Krikštytojo vardą. Ji išstovėjo apie 137 metus ir 1934 m. buvo nugriauta. Dabartinė mūrinė bažnyčia pastatyta 1902–1933 m. laikotarpiu.

Iš viso Plungės bažnyčios šventoriuje ištirtas bendras 24 m^2 plotas (3 perkasos ir 3 šurfai). Tyrimų metu aptiktas nežinomas Plungės bažnyčios šventoriaus XVI a. pabaigos – XVIII a. kapinynas bei senosios Plungės bažnyčios, statytos 1617 m. (?), pamatas.

Visuose tirtuose plotuose po 8 cm storio betonine danga atsidengė supiltas žvyro sluoksnis, maišytas su smėliu, plytgaliais, smulkiomis griuvenomis bei kitomis statybinėmis šiukšlėmis. Tarp jų aptikta gausybė karsto vinių bei pavienių mirusiųjų kaulų.

Perkasa I – 6,2 m^2 dydžio. Po betonine danga 18–25 cm gylyje aptikti 3 smarkiai apardyti griautiniai kapai. *Vaiko kapas 1* aptiktas 20–25 cm gylyje. Jis be įkapių, galva orientuotas į V–ŠV. Mirusysis palaidotas lentiniame karste. *Vyro kapas 2* irgi be įkapių, aptiktas 18–22 cm gylyje. Mirusysis galva orientuotas

V kryptimi. *Vaiko kapas 3* aptiktas 18–24 cm gylyje. Mirusysis galva orientuotas V kryptimi. Galbūt šiam kapui priklauso ir žalvarinis kabutis su Nukryžiuotojo figūrėle, adatėle ir kitomis smulkiomis detalėmis, gulėjęs maždaug 10 cm į Š nuo kapo.

Perkasa II – 9,2 m^2 dydžio. Maždaug 25–30 cm gylyje pasirodė lauko akmenų ir kalkių skiedinio su žvyru juosta, einanti R–V kryptimi. Tai senosios bažnyčios Š pamato dalis. Atkastas pamatas krautas iš įvairaus dydžio lauko akmenų, surištų kalkių ir žvyro skiediniu. Išlikusio pamato dalis tęsėsi per visą perkasos ilgį ir buvo maždaug 0,8–1 m pločio. Bažnyčios pamato apačia tirto ploto R gale pasiekta 1,15 m gylyje.

Šalia senosios bažnyčios pamato Š krašto maždaug 1 m gylyje aptiktas *kapas 4*. Mirusysis palaidotas mediniame karste ant nugaros, ištiesta dešiniąja ranka (kairiosios rankos kaulai neišlikę) ir kojomis, galva į V. Mirusiojo dubens srityje rastas žalvarinis medalionas su horeljefiniais šventųjų atvaizdais, šalia aptikta 15 medinių karoliukų, greičiausia rožančiaus liekanų.

Šalia kapo 4, prie pat senosios bažnyčios pamato, gulėjo pavienė kaukolė pažaliavusiu viršugalviu, šalia kurio aptiktas žalvariu puošto galvos apdangalo fragmentas. Dar viena kaukolė buvo po pamatu (beveik visa). Be to, perkasoje II surinkta pavienių radinių: 3 žalvariniai signetiniai žiedai, 3 monetos (Jono Kazimiero šilingas, švediška erė, prūsiška 1664 m. moneta).

Perkasa III – 5,4 m^2 dydžio. Sluoksniai smarkiai apardyti įvairių žemės judinimo darbų metu. Tai liudija iškart po betonu rasti radiniai – kalvio darbo ir fabrikinės vinys, paskiri žmonių kaulai bei ant įžemio 1,1–1,15 m gylyje paklotas komunikacijų vamzdis. Be pavienių mirusiųjų kaulų, aptiktos ir trys paskiros žmonių kaukolės. Pirmoji kaukolė rasta maždaug 60–70 cm gylyje, šalia perkasos V krašto, antroji – 90 cm gylyje, tame pačiame perkasos krašte. Trečioji kaukolė aptikta 1 m gylyje šalia perkasos R krašto.

Šurfas I – 1,6 m^2 dydžio. Šurfe nei kapų, nei su senąja bažnyčia susijusių radinių neaptikta. Konstatuota, kad žemės paviršius yra permaišytas įrengiant aikštelę naujosios bažnyčios statybai ir paaukštinant buvusią žemesnę šventoriaus Š pusę.

Šurfas II – 1,4 m^2 dydžio. Kaip ir šurfe I radinių nedaug. Tai kelios kalvio darbo ir fabrikinės vinys, vėlyvo stiklo duženos bei keletas žmonių kaulų, kurie greičiausia čia bus patekę naujosios bažnyčios statybos metu formuojant šventoriaus paviršių.

Šurfas III – 1,68 m^2 dydžio. Maždaug nuo 56 cm gylio iki pat įžemio (70–75 cm) buvo įvairaus dydžio skaldytų akmenų duženos, kurios rodytų, jog čia galėjo būti skaldomi akmenys bažnyčios statybai.

Pagal archeologinių tyrimų metu surinktą archeologinę medžiagą, Plungės bažnyčios šventoriaus kapinynas datuojamas XVI a. pabaiga – XVIII a.

PLUNGĖ CHURCH

In 2004 in the yard of the Church of St. John the Baptist the total area of 24 m^2 was investigated; an unknown cemetery in the yard of the Church of Plungė datable to the late 16th–18th century and foundation of the old Church of Plungė built in 1617 m. (?) were discovered. 4 undisturbed and several disturbed graves were investigated.